

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет дизайну і мистецтва
Кафедра кіно і телебачення**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Авторські проекти на радіо**

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

02 «Культура і мистецтво»
021 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво»
Аудіовізуальне мистецтво і виробництво
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри кіно і телебачення кандидат наук з державного управління Даниленко Сергій Анатолійович	093-547-92-97	dsa1970@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Авторські проекти на радіо є вибірковою навчальною дисципліною вибіркового блоку «Диктор та телеведучий» освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Знання авторських проектів на радіо має важливе значення для здобувачів, які пов'язують свою подальшу професійну діяльність у сфері радіовиробництва: технічної організації звуку, збору, переробки та відтворення інформації, законам організації радіомовлення, особливостям жанрової та форматної диференціації радіотекстів, а також розуміння створення подкаст контенту.

Метою авторських проектів на радіо як навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів із теоретичними засадами радіовиробництва, її роллю в суспільстві, специфікою та складовими, історичними етапами розвитку; набуття здобувачами комплексного розуміння сучасного процесу радіовиробництва загалом; вивчення системи жанрів радіопубліцистики, методів роботи з публіцистичними

жанрами, принципів взаємодії у творчому колективі, розуміння запитів радіоаудиторії; знайомство з технологією створення авторського радіопродукту в жанрах радіопубліцистики, критичного аналізу творів сучасного радіовиробництва.

Передумови для вивчення дисципліни (*наприклад, перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше, тощо*). Дисципліна є логічним продовженням курсу «Культура екранного мовлення», «Майстерність тележурналіста», «Основи драматургії», «Культура екранного мовлення» і спрямований на поглиблення знань з теорії та практики телевізійного виробництва, що стане основою професійної підготовки майбутніх фахівців аудіовізуального мистецтва і виробництва.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Авторські проекти на радіо» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в аудіовізуальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій аудіовізуального мистецтва характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК6. Здатність генерувати нові технологічні ідеї кінотелевиробництва

ЗК9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Високий рівень виконавської майстерності.

ФК2. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчо-виробничій діяльності.

ФК3. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.

ФК6. Здатність здійснювати професійну діяльність із застосуванням сучасних досягнень теорії та методології аудіовізуального мистецтва та виробництва з урахуванням широкого спектру міждисциплінарних зв'язків.

ФК8. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.

ФК9. Здатність здійснювати ділову комунікацію.

ФК10. Здатність здійснювати редакторсько-сценарну, режисерську, операторську, звукорежисерську, телеведучу діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК16. Здатність транслювати в ефірному просторі надану інформацію, дикторський текст, в рамках задуму імпровізувати, тощо.

ФК17. Здатність до складання і реалізації планів складнопостановочних фільмів.

Навчальна дисципліна «Авторські проекти на радіо» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН1. Володіти методами та прийомами редакторсько-сценарної, режисерської, операторської, звукорежисерської, телеведучої творчо-виробничої діяльності при створенні (виробництві) аудіовізуальних творів.

ПРН2. Володіти методами та навичками роботи з монтажною технікою та програмним забезпеченням.

ПРН3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.

ПРН4. Володіти методами та навичками роботи зі звукозаписувальною та звуковідтворювальною технікою та обладнанням.

ПРН5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.

ПРН6. Створювати драматургічну концепцію та сценарій аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.

ПРН7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

ПРН8. Забезпечувати підготовчий, виробничий та пост-виробничий етапи створення (виробництва) аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.

ПРН15. Вміти спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ПРН16. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно та письмово.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні основних категорій, понять змісту дисципліни «Авторські проекти на радіо» визначення авторської радіопрограми, її специфіку та тенденції розвитку, жанрову структуру сучасної радіопродукції, а також принципи роботи автора на задумом, драматургічні технології створення радіотвору.

2. Знати, розуміти і використовувати у професійній діяльності усі етапи створення авторського радіопродукту, особливо формування та втілення мовою авторського задуму, види авторських радіопрограм (за жанрами та природою дії, роль ведучого та його функції в створенні авторської радіопрограми).

Уміння:

3. Створювати радіопродукт авторська радіопрограма - на певну тему;

4. Здійснювати редакторсько-сценарну, режисерську, операторську, звукорежисерську, телеведучу діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

5. Володіти навичками написання радіоматеріалів у різних жанрах, виразного читання повідомлень;

6. Застосувати знання та нові ідеї для втілення їх в авторському радіотворі.

Навички:

7. Упорядкування набутих знань та навичок роботи зі звукозаписувальною та звуковідтворювальною технікою та обладнанням. Генерувати нові ідеї для втілення їх в авторському радіотворі.

8. Забезпечення підготовчого, виробничого та пост-виробничого етапів створення (виробництва) авторських радіотворів різних видів, жанрів, стилів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
8	240	56	56	128	4	7 / 8	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекційні заняття	практичні заняття	самостійна робота
Семестр 7. Змістовий модуль 1. Особливості роботи над авторською радіопрограмою				
Тема 1. Авторська програма на радіо — радіопрограма, концептуально розроблена та реалізована як авторський проект.	8	2	2	4
Тема 2. Досвід вітчизняного і зарубіжного авторського радіо.	8	2	2	4
Тема 3. Авторський задум та технологія його втілення в радіопроодукт.	8	2	2	4
Тема 4. Творчий колектив в авторській програмі.	8	2	2	4
Тема 5. Програмування сучасного радіоефіру.	8	2	2	4
Тема 6. Виразальні засоби радіо.	8	2	2	4
Тема 7. Використання форм і жанрів у сучасному радіоефірі.	8	2	2	4
Тема 8: Авторська політична програма - радіоінтерв'ю.	8	2	2	4
Тема 9: Авторська музично- розважальна радіопрограма.	8	2	2	4
Тема 10: Авторська літературно-драматична програма.	8	2	2	4
Тема 11: Новації в роботі ведучих авторських радіопрограм для дітей, юнацтва та молоді.	8	2	2	4
Тема 12: Авторська спортивна радіопрограма.	8	2	2	4
Тема 13: Авторська програма - радіоінтерв'ю.	8	2		4
Тема 14: Авторська освітньо-пізнавальна радіопрограма	16	2	2	12
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК				
Семестр 8. Змістовий модуль 2. Українське авторське радіомовлення: виклики часу.				
Тема 15: Особливості авторських розважальних програм на радіо Великий Луг і Ностальжи	8	2	2	4
Тема 16: Сучасні погляди на новину. Її пошук, форми та жанри відображення в авторських радіопередачах	8	2	2	4

Тема 17: Підготовка радіожурналіста до ефіру та робота в прямому ефірі.	8	2	2	4
Тема 18: Радіожурналіст на місці події, специфіка роботи в екстремальних умовах.	8	2	2	4
Тема 19: Авторська програма на радіо. Робота журналіста в прес-групі, парламенті та в закордонному відрядженні.	8	2	2	4
Тема 20: Класична модель сучасної авторської радіожурналістики.	8	2	2	4
Тема 21: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокореспонденції.	8	2	2	4
Тема 22: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокоментарів.	8	2	2	4
Тема 23: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіорепортажів.	8	2	2	4
Тема 24: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіовиступу.	8	2	2	4
Тема 25: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіонарису.	8	2	2	4
Тема 26: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіоогляду.	8	2	2	4
Тема 27: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокомпозиції.	8	2	2	4
Тема 28: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіофільму.	16	2	2	12
Усього годин	240	56	56	128
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семестр 7. Змістовий модуль 1. Особливості роботи над авторською радіопрограмою. Тема 1. Авторська програма на радіо — радіопрограма, концептуально розроблена та реалізована як авторський проект. 1. Історична довідка розвитку авторського радіо України. 2. Характеристика, класифікація, змістові, структурні та мовностилістичні особливості авторських радіопрограм. 3. Значення авторських програм для слухацької аудиторії.	2

2	Тема 2: Досвід вітчизняного і зарубіжного авторського радіо. 1. Особливості авторських радіопрограм. 2. Структура авторських радіопрограм 3. Жанри авторських радіопрограм.	2
3	Тема 3: Авторський задум та технологія його втілення в радіопродукт. 1. Композиція авторського радіотвору. 2. Специфіка авторської позиції в радіотворі. 3. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації.	2
4	Тема 4: Творчий колектив в авторській програмі. 1. Роль та імідж ведучого авторської радіопрограми. 2. Авторський задум в радіопрограмі. Арс-аудіо-проекти. 3. Виразні засоби радіо.	2
5	Тема 5: Програмування сучасного радіоефіру. 1. Універсальність програми, перспективне планування його правила. 2. Особливості побудови ранкових, денних і вечірніх блоків. 3. Принципи комерційного радіо: доцільність, окупність, мобільність. 4. Дослідження радіоаудиторії. Прайм-тайм, драйв-тайм.	2
6	Тема 6: Виразальні засоби радіо. 1. Акустичність і дистанційність радіопрограм. 2.. Перша група виразних засобів радіо: технічні реверберація, «буратіно», звукова мізансцена, голосовий грим, монтаж. 3. Друга група: мова, музика, шуми, документальні записи. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації. Аудіогенічність. 4. Особливості використання музики й шумів на різних радіоканалах.	2
7	Тема 7: Використання форм і жанрів у сучасному радіоефірі. 1. Триєдине завдання журналістики: повідомлення фактів; оцінка, аналіз, інтерпретація фактів, подій, явищ; зображення фактів, подій, явищ. 2. Інформаційне радіомовлення актуальні підходи. 3. Види інформаційних програм. Огляд, коментар, репортаж, журнал, композиція тощо. 4. Розподіл жанрів за формою звучання в ефірі. 5. Приклади використання елементів художнього мовлення у сучасному радіоефірі.	2
8	Тема 8: Авторська політична програма - радіоінтерв'ю. 1. Жанрові особливості радіоінтерв'ю. 2. Інтерв'ю як спосіб презентації героя. 3. Радіобесіда.	2
9	Тема 9: Авторська музично- розважальна радіопрограма. 1. Особливості фольклорних радіопрограм.	2

	2. Авторська ідея в естрадних радіопрограмах. 3. Робота діджея та ведучого авторських музично-розважальних програм.	
10	Тема 10: Авторська літературно-драматична програма. 1. Розмаїття радіопередач, що покликані активно віддзеркалювати літературний процес в Україні. 2. Читання творів в радіоефірі. 3. Характерні особливості театру й естради, монодрами і радіокомпозиції.	2
11	Тема 11: Новації в роботі ведучих авторських радіопрограм для дітей, юнацтва та молоді. 1. Ретроспекція і виклики сучасності. 2. Ведучий авторських програм для дітей. 3. Ведучий авторських програм для юнацтва. 4. Ведучий авторських програм для молоді.	2
12	Тема 12: Авторська спортивна радіопрограма. 1. Робота радіожурналіста: творча поведінка, особливості, навички та майстерність. 2. Специфіка роботи в радіоефірі. 3. Моніторинг програм, присвячених спорту.	2
13	Тема 13: Авторська програма - радіоінтерв'ю. 1. Жанрові особливості радіоінтерв'ю. 2. Інтерв'ю як спосіб презентації героя. 3. Радіобесіда.	2
14	Тема 14: Авторська освітньо-пізнавальна радіопрограма 1. Авторська ідея інформаційного продукту. 2. Загальна характеристика особливостей підготовки радіопрограми. 3. Специфіка аудиторії. 4. Програмні і технічні засоби.	2
15	Семестр 8. Змістовий модуль 2. Українське авторське радіомовлення: виклики часу. Тема 15: Особливості авторських розважальних програм на радіо Великий Луг і Ностальжи 1. Трагування поняття «авторська програма» у сучасній теорії журналістики 2. Авторська програма на регіональних радіостанціях 3. Особливості авторських розважальних програм радіостанції «Великий Луг» 4. Специфіка авторських розважальних програм радіо «Ностальжи».	2
16	Тема 16: Сучасні погляди на новину. Її пошук, форми та жанри відображення в авторських радіопередачах 1. Поняття сутності новини. Збирання новин, виклад новин у радіопередачі. 2. Виклад спеціальних типів новин. 3. Виклад тематичних новин. 4. Озвучені повідомлення. Читання інформаційних передач.	2
17	Тема 17: Підготовка радіожурналіста до ефіру та робота в прямому ефірі.	2

	1. Національно-гуманістичні засади творчості радіожурналіста. 2. Особливості та специфіка попередньої підготовки радіожурналіста до ефіру. 3. Спілкування в роботі радіожурналіста. 4. Репортер у прямому ефірі.	
18	Тема 18: Радіожурналіст на місці події, специфіка роботи в екстремальних умовах. 1. Свобода слова і відповідальність радіожурналіста. 2. Репортер на місці події. Підготовка передачі до запису. 3. Робота з режисером.	2
19	Тема 19: Авторська програма на радіо. Робота журналіста в прес-групі, парламенті та в закордонному відрядженні. 1. Авторська програма в системі сучасної радіожурналістики. 2. Робота журналіста в прес-групі. 3. Журналіст у закордонному відрядженні. 4. Радіожурналіст у парламенті: специфіка роботи.	2
20	Тема 20: Класична модель сучасної авторської радіожурналістики. 1. Радіомовлення в контексті суспільних трансформацій. 2. Стандарти управління радіостанцією як діловим підприємством. 3. Теорія програмування радіоефіру, механізми прибутковості радіомовлення. 4. Національні й загальнолюдські цінності основа тематики і змісту авторських радіопередач.	2
21	Тема 21: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокореспонденції. 1. Вимоги до радіокореспонденції. 2. Методика підготовки радіокореспонденції. 3. Розробка теми радіокореспонденції (вибір об'єкта, аналіз, систематизація, осмислення фактів).	2
22	Тема 22: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокоментарів. 1. Призначення і жанрові особливості радіокоментаря. 2. Вимоги до радіокоментаря. 3. Оперативний (конкретно-подієвий) радіокоментар. 4. Призначення проблемного радіокоментаря. 5. Методика підготовки радіокоментаря.	2
23	Тема 23: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіорепортажів. 1. Призначення і жанрові особливості радіорепортажу. 2. Основними жанровими ознаками радіорепортажу (документальність, достовірність, об'єктивність, оперативність). 3. Вимоги до радіорепортажу. 4. Різновиди радіорепортажу. 5. Прямий ефірний радіорепортаж (наживо). 6. Змонтований радіорепортаж.	2

	7. Інформаційний радіорепортаж 8. Проблемний радіорепортаж. 9. Методика підготовки радіорепортажу.	
24	Тема 24: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіовиступу. 1. Призначення і жанрові особливості радіовиступу. 2. Вимоги до радіовиступу. 3. Різновиди радіовиступів. 4. Методика підготовки радіовиступу.	2
25	Тема 25: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіонарису. 1. Призначення і жанрові особливості радіонарису. 2. Документально-художня природа радіонарису 3. Виразальні засоби створюють поліфонію радіонарису 4. Вимоги до радіонарису. 5. Різновиди радіонарису. 6. Методика підготовки радіонарису.	2
26	Тема 26: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіоогляду. 1. Призначення і жанрові особливості радіоогляду. 2. Вимоги до радіоогляду. 3. Загальний радіоогляд. 4. Тематичний радіоогляд. 5. Методика підготовки радіоогляду.	2
27	Тема 27: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокомпозиції. 1. Призначення і жанрові особливості радіокомпозиції. 2. Вимоги до радіокомпозиції. 3. Різновиди радіокомпозиції. 4. Методика роботи над радіокомпозицією.	2
28	Тема 28: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіофільму. 1. Призначення і жанрові особливості радіофільму. 2. Побудова радіофільму, зображально-виразальні засоби, використання документів, специфічних радіофонічних прийомів. 3. Різновиди радіофільмів. 4. Методика підготовки радіофільму.	2
	Всього	56

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Авторські проекти на радіо» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.

2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.
- 8.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семестр 7. Змістовий модуль 1. Особливості роботи над авторською радіопрограмою. Тема 1. Авторська програма на радіо — радіопрограма, концептуально розроблена та реалізована як авторський проект. Історична довідка розвитку авторського радіо України. Характеристика, класифікація, змістові, структурні та мовностилістичні особливості авторських радіопрограм. Значення авторських програм для слухацької аудиторії. Реферат 1. Значення авторських програм для слухацької аудиторії.	4
2	Тема 2: Тема 2: Досвід вітчизняного і зарубіжного авторського радіо. Особливості авторських радіопрограм. Структура авторських радіопрограм. Жанри авторських радіопрограм. Реферат 1. Особливості авторських радіопрограм.	4
3	Тема 3: Авторський задум та технологія його втілення в радіопродукт. Композиція авторського радіотвору. Специфіка авторської позиції в радіотворі. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації. Реферат 1. Специфіка авторської позиції в радіотворі.	4
4	Тема 4: Творчий колектив в авторській програмі. Роль та імідж ведучого авторської радіопрограми. Авторський задум в радіопрограмі. Арс-аудіо-проекти. Виразні засоби радіо. Реферат 1. Авторський задум в радіопрограмі.	4
5	Тема 5: Програмування сучасного радіоефіру. Універсальність програми, перспективне планування його правила. Особливості побудови ранкових, денних і вечірніх блоків. Принципи комерційного радіо: доцільність, окупність, мобільність. Дослідження радіоаудиторії. Прайм-тайм, драйв-тайм. Реферат 1. Дослідження аудиторії радіо.	4

6	Тема 6: Виразальні засоби радіо. Акустичність і дистанційність радіопрограм. Перша група виразних засобів радіо: технічні реверберація, «буратіно», звукова мізансцена, голосовий грим, монтаж. Друга група: мова, музика, шуми, документальні записи. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації. Аудіогенічність. Особливості використання музики й шумів на різних радіоканалах. <u>Реферат</u> 1. Особливості підготовки авторської інформаційно-аналітичної програми	4
7	Тема 7: Використання форм і жанрів у сучасному радіоефірі. Триєдине завдання журналістики: повідомлення фактів; оцінка, аналіз, інтерпретація фактів, подій, явищ; зображення фактів, подій, явищ. Інформаційне радіомовлення актуальні підходи. Види інформаційних програм. Огляд, коментар, репортаж, журнал, композиція тощо. Розподіл жанрів за формою звучання в ефірі. Приклади використання елементів художнього мовлення у сучасному радіоефірі. <u>Реферат</u> 1. Інформаційне радіомовлення актуальні підходи.	4
8	Тема 8: Авторська політична програма - радіоінтерв'ю. Жанрові особливості радіоінтерв'ю. Інтерв'ю як спосіб презентації героя. Радіобесіда. <u>Реферат</u> 1. Інтерв'ю як спосіб презентації героя.	4
9	Тема 9: Авторська музично-розважальна радіопрограма. Особливості фольклорних радіопрограм. Авторська ідея в естрадних радіопрограмах. Робота діджея та ведучого авторських музично-розважальних програм. <u>Реферат</u> 1. Особливості фольклорних радіопрограм.	4
10	Тема 10: Авторська літературно-драматична програма. Розмаїття радіопередач, що покликані активно віддзеркалювати літературний процес в Україні. Читання творів в радіоефірі. Характерні особливості театру й естради, монодрами і радіокомпозиції. <u>Реферат</u> 1. Характерні особливості театру й естради, монодрами і радіокомпозиції.	4
11	Тема 11: Новації в роботі ведучих авторських радіопрограм для дітей, юнацтва та молоді. Ретроспекція і виклики сучасності. Ведучий авторських програм для дітей. Ведучий авторських програм для юнацтва. Ведучий авторських програм для молоді. <u>Реферат</u> 1. Новації в роботі ведучих авторських радіопрограм для дітей, юнацтва та молоді.	4
12	Тема 12: Авторська спортивна радіопрограма. Робота радіожурналіста: творча поведінка, особливості, навички та майстерність. Специфіка роботи в радіоефірі. Моніторинг програм, присвячених спорту. <u>Реферат</u> 1. Специфіка роботи в радіоефірі.	4

13	Тема 13: Авторська програма - радіоінтерв'ю. Жанрові особливості радіоінтерв'ю. Інтерв'ю як спосіб презентації героя. Радіобесіда. Реферат 1. Інтерв'ю як спосіб презентації героя.	4
14	Тема 14: Авторська освітньо-пізнавальна радіопрограма. Авторська ідея інформаційного продукту. Загальна характеристика особливостей підготовки радіопрограми. Специфіка аудиторії. Програмні і технічні засоби. Реферат 1. Авторська ідея інформаційного продукту.	12
15	Семестр 8. Змістовий модуль 2. Українське авторське радіомовлення: виклики часу. Тема 15: Особливості авторських розважальних програм на радіо Великий Луг і Ностальжи Тракткування поняття «авторська програма» у сучасній теорії журналістики. Авторська програма на регіональних радіостанціях. Особливості авторських розважальних програм радіостанції «Великий Луг». Специфіка авторських розважальних програм радіо «Ностальжи». Реферат 1. Авторська програма на регіональних радіостанціях.	4
16	Тема 16: Сучасні погляди на новину. Її пошук, форми та жанри відображення в авторських радіопередачах Поняття сутності новини. Збирання новин, виклад новин у радіопередачі. Виклад спеціальних типів новин. Виклад тематичних новин. Озвучені повідомлення. Читання інформаційних передач. Реферат 1. Поняття сутності новини.	4
17	Тема 17: Підготовка радіожурналіста до ефіру та робота в прямому ефірі. Національно-гуманістичні засади творчості радіожурналіста. Особливості та специфіка попередньої підготовки радіожурналіста до ефіру. Спілкування в роботі радіожурналіста. Репортер у прямому ефірі. Реферат 1. Репортер у прямому ефірі.	4
18	Тема 18: Радіожурналіст на місці події, специфіка роботи в екстремальних умовах. Свобода слова і відповідальність радіожурналіста. Репортер на місці події. Підготовка передачі до запису. Робота з режисером. Реферат 1. Свобода слова і відповідальність радіожурналіста.	4
19	Тема 19: Авторська програма на радіо. Робота журналіста в прес-групі, парламенті та в закордонному відрядженні. Авторська програма в системі сучасної радіожурналістики. Робота журналіста в прес-групі. Журналіст у закордонному відрядженні. Радіожурналіст у парламенті: специфіка роботи. Реферат 1. Авторська програма в системі сучасної радіожурналістики.	4
20	Тема 20: Класична модель сучасної авторської радіожурналістики. Радіомовлення в контексті суспільних	4

	трансформацій. Стандарти управління радіостанцією як діловим підприємством. Теорія програмування радіоефіру, механізми прибутковості радіомовлення. Національні й загальнолюдські цінності основа тематики і змісту авторських радіопередач. Реферат 1. Стандарти управління радіостанцією як діловим підприємством.	
21	Тема 21: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокореспонденції. Вимоги до радіокореспонденції. Методика підготовки радіокореспонденції. Розробка теми радіокореспонденції (вибір об'єкта, аналіз, систематизація, осмислення фактів). Реферат 1. Методика підготовки радіокореспонденції.	4
22	Тема 22: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокоментарів. Призначення і жанрові особливості радіокоментаря. Вимоги до радіокоментаря. Оперативний (конкретно-подієвий) радіокоментар. Призначення проблемного радіокоментаря. Методика підготовки радіокоментаря. Реферат 1. Оперативний (конкретно-подієвий) радіокоментар.	4
23	Тема 23: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіорепортажів. Призначення і жанрові особливості радіорепортажу. Основними жанровими ознаками радіорепортажу (документальність, достовірність, об'єктивність, оперативність). Вимоги до радіорепортажу. Різновиди радіорепортажу. Прямий ефірний радіорепортаж (наживо). Змонтований радіорепортаж. Інформаційний радіорепортаж. Проблемний радіорепортаж. Методика підготовки радіорепортажу. Реферат 1. Прямий ефірний радіорепортаж.	4
24	Тема 24: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіовиступу. 1. Призначення і жанрові особливості радіовиступу. 2. Вимоги до радіовиступу. 3. Різновиди радіовиступів. 4. Методика підготовки радіовиступу. Реферат 1. Методика підготовки радіовиступу.	4
25	Тема 25: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіонарису. Призначення і жанрові особливості радіонарису. Документально-художня природа радіонарису. Виразальні засоби створюють поліфонію радіонарису. Вимоги до радіонарису. Різновиди радіонарису. Методика підготовки радіонарису. Реферат 1. Методика підготовки радіонарису.	4

26	Тема 26: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіоогляду. Призначення і жанрові особливості радіоогляду. Вимоги до радіоогляду. Загальний радіоогляд. Тематичний радіоогляд. Методика підготовки радіоогляду. Реферат 1. Методика підготовки радіоогляду.	4
27	Тема 27: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокомпозиції. Призначення і жанрові особливості радіокомпозиції. Вимоги до радіокомпозиції. Різновиди радіокомпозиції. Методика роботи над радіокомпозицією. Реферат 1. Методика роботи над радіокомпозицією.	4
28	Тема 28: Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіофільму. Призначення і жанрові особливості радіофільму. Побудова радіофільму, зображально-виражальні засоби, використання документів, специфічних радіофонічних прийомів. Реферат 1. Призначення і жанрові особливості радіофільму.	12
Всього		128

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення екзамену (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен (залік)
--	---

Питання до екзамену

1. Авторська програма на радіо — радіопрограма, концептуально розроблена та реалізована як авторський проект.
2. Історична довідка розвитку авторського радіо України.
3. Характеристика, класифікація, змістові, структурні та мовностилістичні особливості авторських радіопрограм.
4. Значення авторських програм для слухацької аудиторії.
5. Досвід вітчизняного і зарубіжного авторського радіо.
6. Особливості авторських радіопрограм.

7. Структура авторських радіопрограм
8. Жанри авторських радіопрограм.
9. Авторський задум та технологія його втілення в радіопродукт.
10. Композиція авторського радіотвору.
11. Специфіка авторської позиції в радіотворі.
12. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації.
13. Творчий колектив в авторській програмі.
14. Роль та імідж ведучого авторської радіопрограми.
15. Авторський задум в радіопрограмі. Арс-аудіо-проекти.
16. Виразні засоби радіо.
17. Програмування сучасного радіоефіру.
18. Універсальність програми, перспективне планування його правила.
19. Особливості побудови ранкових, денних і вечірніх блоків.
20. Принципи комерційного радіо: доцільність, окупність, мобільність.
21. Дослідження радіоаудиторії. Прайм-тайм, драйв-тайм.
22. Виразальні засоби радіо.
23. Акустичність і дистанційність радіопрограм.
24. Перша група виразних засобів радіо: технічні реверберація, «буратіно», звукова мізансцена, голосовий грим, монтаж.
25. Друга група: мова, музика, шуми, документальні записи. Пошук точних і правдивих слів і необхідної інтонації. Аудіогенічність.
26. Особливості використання музики й шумів на різних радіоканалах.
27. Використання форм і жанрів у сучасному радіоефірі.
28. Триєдине завдання журналістики: повідомлення фактів; оцінка, аналіз, інтерпретація фактів, подій, явищ; зображення фактів, подій, явищ.
29. Інформаційне радіомовлення актуальні підходи.
30. Види інформаційних програм. Огляд, коментар, репортаж, журнал, композиція тощо.
31. Розподіл жанрів за формою звучання в ефірі.
32. Приклади використання елементів художнього мовлення у сучасному радіоефірі.
33. Авторська політична програма - радіоінтерв'ю.
34. Жанрові особливості радіоінтерв'ю.
35. Інтерв'ю як спосіб презентації героя.
36. Радіобесіда.
37. Авторська музично-розважальна радіопрограма.
38. Особливості фольклорних радіопрограм.
39. Авторська ідея в естрадних радіопрограмах.
40. Робота діджея та ведучого авторських музично-розважальних програм.
41. Авторська літературно-драматична програма.
42. Розмаїття радіопередач, що покликані активно віддзеркалювати літературний процес в Україні.
43. Читання творів в радіоефірі.

44. Характерні особливості театру й естради, монодрами і радіокомпозиції.
45. Новації в роботі ведучих авторських радіопрограм для дітей, юнацтва та молоді.
46. Ретроспекція і виклики сучасності.
47. Ведучий авторських програм для дітей.
48. Ведучий авторських програм для юнацтва.
49. Ведучий авторських програм для молоді.
50. Авторська спортивна радіопрограма.
51. Робота радіожурналіста: творча поведінка, особливості, навички та майстерність.
52. Специфіка роботи в радіоефірі.
53. Моніторинг програм, присвячених спорту.
54. Авторська програма - радіоінтерв'ю.
55. Жанрові особливості радіоінтерв'ю.
56. Інтерв'ю як спосіб презентації героя.
57. Радіобесіда.
58. Авторська освітньо-пізнавальна радіопрограма
59. Авторська ідея інформаційного продукту.
60. Загальна характеристика особливостей підготовки радіопрограми.
61. Специфіка аудиторії.
62. Програмні і технічні засоби.
63. Особливості авторських розважальних програм на радіо Великий Луг і Ностальжи
64. Трактування поняття «авторська програма» у сучасній теорії журналістики
65. Авторська програма на регіональних радіостанціях
66. Особливості авторських розважальних програм радіостанції «Великий Луг»
67. Специфіка авторських розважальних програм радіо «Ностальжи».
68. Сучасні погляди на новину. Її пошук, форми та жанри відображення в авторських радіопередачах
69. Поняття сутності новини. Збирання новин, виклад новин у радіопередачі.
70. Виклад спеціальних типів новин.
71. Виклад тематичних новин.
72. Озвучені повідомлення. Читання інформаційних передач.
73. Підготовка радіожурналіста до ефіру та робота в прямому ефірі.
74. Національно-гуманістичні засади творчості радіожурналіста.
75. Особливості та специфіка попередньої підготовки радіожурналіста до ефіру.
76. Спілкування в роботі радіожурналіста.
77. Репортер у прямому ефірі.
78. Радіожурналіст на місці події, специфіка роботи в екстремальних умовах.
79. Свобода слова і відповідальність радіожурналіста.
80. Репортер на місці події. Підготовка передачі до запису.
81. Робота з режисером.

82. Авторська програма на радіо. Робота журналіста в прес-групі, парламенті та в закордонному відрядженні.
83. Авторська програма в системі сучасної радіожурналістики.
84. Робота журналіста в прес-групі.
85. Журналіст у закордонному відрядженні.
86. Радіожурналіст у парламенті: специфіка роботи.
87. Класична модель сучасної авторської радіожурналістики.
88. Радіомовлення в контексті суспільних трансформацій.
89. Стандарти управління радіостанцією як діловим підприємством.
90. Теорія програмування радіоефіру, механізми прибутковості радіомовлення.
91. Національні й загальнолюдські цінності основа тематики і змісту авторських радіопередач.
92. Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокореспонденції.
93. Вимоги до радіокореспонденції.
94. Методика підготовки радіокореспонденції.
95. Розробка теми радіокореспонденції (вибір об'єкта, аналіз, систематизація, осмислення фактів).
96. Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіокоментарів.
97. Призначення і жанрові особливості радіокоментаря.
98. Вимоги до радіокоментаря.
99. Оперативний (конкретно-подієвий) радіокоментар
- 100.. Призначення проблемного радіокоментаря.
101. Методика підготовки радіокоментаря.
102. Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіорепортажів.
103. Призначення і жанрові особливості радіорепортажу.
104. Основними жанровими ознаками радіорепортажу (документальність, достовірність, об'єктивність, оперативність).
105. Вимоги до радіорепортажу.
106. Різновиди радіорепортажу.
107. Прямий ефірний радіорепортаж (наживо).
108. Змонтований радіорепортаж.
109. Інформаційний радіорепортаж
110. Проблемний радіорепортаж.
111. Методика підготовки радіорепортажу.
112. Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіовиступу.
113. Призначення і жанрові особливості радіовиступу.
114. Вимоги до радіовиступу.
115. Різновиди радіовиступів.
116. Методика підготовки радіовиступу.
117. Авторська радіопрограма, особливості підготовки радіонарису.
118. Призначення і жанрові особливості радіонарису.

119. Документально-художня природа радіонарису
120. Виразальні засоби створюють поліфонію радіонарису
121. Вимоги до радіонарису.
122. Різновиди радіонарису.
123. Методика підготовки радіонарису.
124. Авторська радіопрограма, особливість підготовки радіоогляду.
125. Призначення і жанрові особливості радіоогляду.
126. Вимоги до радіоогляду.
127. Загальний радіоогляд.
128. Тематичний радіоогляд.
129. Методика підготовки радіоогляду.
130. Авторська радіопрограма, особливість підготовки радіокомпозиції.
131. Призначення і жанрові особливості радіокомпозиції.
132. Вимоги до радіокомпозиції.
133. Різновиди радіокомпозиції.
134. Методика роботи над радіокомпозицією.
135. Авторська радіопрограма, особливість підготовки радіофільму.
136. Призначення і жанрові особливості радіофільму.
137. Побудова радіофільму, зображально-виразальні засоби, використання документів, специфічних радіофонічних прийомів.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль			
екзамен / залік			50
Всього балів			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Благовірна Н. Структурно-формувальні елементи мовлення ЧМ (FM)-радіостанцій м. Луцька / Н. Благовірна // Теле- та радіожурналістика. 2011. Вип.10. С. 142 147.
2. Головенко І. Виразальні засоби в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних радіожанрах / І. Головенко // Теле- та радіожурналістика. 2016. Вип. 15. С. 135 141.
3. Дворянин П. Звукова атмосфера в радіотворчості / П. Дворянин // Теле- та радіожурналістика. 2009. Вип.8. С. 131 135.
4. Дзюбенка І., Качмар В. Якісне слово те, що йде від серця / І. Дзюбенко, В. Качмар // Журналіст України. 2012. №11. С. 41 42.
4. Єгоров О. Що сталося з українським радіомовленням / Єгоров Олександр // Говорить і показує Україна. 2003. № 2.
5. Каспрук В. FM-деукраїнізація України: що далі?/ В. Каспрук // День. 2009. 2 жовт.
6. Крупський І. Інформаційний простір України: нові реалії, старі проблеми / І. Крупський // Теле- та радіожурналістика. 2011. Вип.10. С. 89 95.
7. Лизанчук В. Основи радіожурналістики : підручник / В. Лизанчук. Київ : Знання, 2006. 628 с. + компакт-диск.
8. Лизанчук В. Журналісти: зрячі очі суспільства чи полонені джинсою? / В. Лизанчук // Журналіст України. 2012. №11. С. 42 44.
9. Любченко Ю. В. Виразальна система радіожурналістики : монографія / Ю. В. Любченко. Запоріжжя : АА ТанDEM, 2016. 192 с.

10. Мірошниченко П. В. Комунікативна ефективність звукового образу радіопрограм (фокус-групове дослідження) / П. В. Мірошниченко // Наукові записки Інституту журналістики, 2013. Т. 53. С. 245 248.
11. Набруско В. суспільне мовлення як виклики інформаційної доби / В. Набруско // Теле- та радіожурналістика. 2015. Вип.14. С. 69 76.
12. Сербенська О. Роздумуючи про сутність радіо / О. Сербенська // Теле- та радіожурналістика. 2012. Вип.11. С. 316 325.
13. Сімашова А. «Радіобачення» як унікальна модель конвергенції ЗМК (на прикладі діяльності італійського радіобачення «RTL 102.5») / А.Сімашова // Теле- та радіожурналістика. 2013. Вип.12. С. 378 385.
14. Шкраб'юк П. Голоси нічні і денні на хвилях радіо «Незалежність» / П. Шкраб'юк. Львів : НВФ «Українські технології», 2009. 222 с.

Допоміжна

15. Бабчук Е. Прямий ефір: з чого все починалось... Аналіз сучасного стану прямоефірних передач / Емма Бабчук // Ведучий у практиці сучасного радіомовлення : зб. навч.-метод. матеріалів. Київ., 2006. С. 9 - 19.
16. Балущок В. на сторожі нації власні комунікації / В. Балущок // Україна молода. 2005. 25 трав.
3. Владимиров В. Комерційна журналістика як галузь інформаційного бізнесу / В. Владимиров. Луганськ, ВУ Луганського ун-ту, 1998. 204 с.
17. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіо менеджменту : підруч. / Гоян О. П. Київ.: Веселка, 2004. 208с.
18. Єлисовенко Ю., Нагорняк М. Радіовиробництво. Навч.посібник. Київ., 2018
19. Лизанчук В. Основи радіожурналістики : підручник / В. Лизанчук. Київ : Знання. 2006. 628 с. + компакт-диск.
20. Миронченко В. Я. Основи інформаційного радіомовлення : підручник / В. Я. Миронченко. Київ : ІЗМН, 1996. 440 с.
21. Нагорняк М. Інформаційне мовлення Національної радіокомпанії України : монографія / М. Нагорняк. Київ : Видавництво ЛВК, 2008. 132 с.

Інтернет-ресурси

22. Громадське радіо <http://radio.org.ua> (Дата звернення 30.08.2022 року)
23. Електронна бібліотека Інституту журналістики <http://journlib.univ.kiev.ua> (Дата звернення 30.08.2022 року)
24. Мензелевський С. Стрімка історія журналу «Кіно», або чому в Україні досі бракує притомної кінокритики. URL: <https://chytomo.com/ekzemplyary-xx/kino/>. (Дата звернення 30.08.2022 року)
25. Національна радіокомпанія України <http://www.nrcu.gov.ua> (Дата звернення 30.08.2022 року)
26. Світ радіо <http://www.proradio.org.ua> (Дата звернення 30.08.2022 року)
27. Українська служба радіо «Голос Америки» <http://www.voanews.com/ukrainian> (Дата звернення 30.08.2022 року)

28. Українська служба радіо «Свобода» <http://www.radiosvoboda.org> (Дата звернення 30.08.2022 року)

Інформаційні ресурси

29. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (Дата звернення 30.08.2022 року)

30. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>. (Дата звернення 30.08.2022 року)

31. Бібліотека info URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-149.html> (Дата звернення 30.08.2022 року)